

The background image shows a sunny day on a city street. In the foreground, a woman with dark hair tied back, wearing a colorful floral patterned top and dark trousers, is riding a bicycle. She has a grey child seat mounted on the back of her bike, and a green and yellow polka-dot pannier bag is attached to the rear rack. To her left, another woman with brown hair, wearing a grey patterned top, is also riding a bicycle with a grey child seat and a black and white checkered pannier bag. Further back, a man in a grey sweatshirt and a black cap is riding a bicycle. On the right side of the street, a pedestrian is walking. In the background, there are green trees, a blue bicycle lane sign, and a traffic light with a red bicycle symbol. The overall scene is a busy urban environment with a focus on cycling.

Slimme Mobiliteit Gelderland

Werkagenda 2018-2021

Een uitwerking van de Koersnotitie Slimme Mobiliteit
in Gelderland, d.d. 4 april 2017

≡ provincie
Gelderland

Slimme Mobiliteit als gereedschap

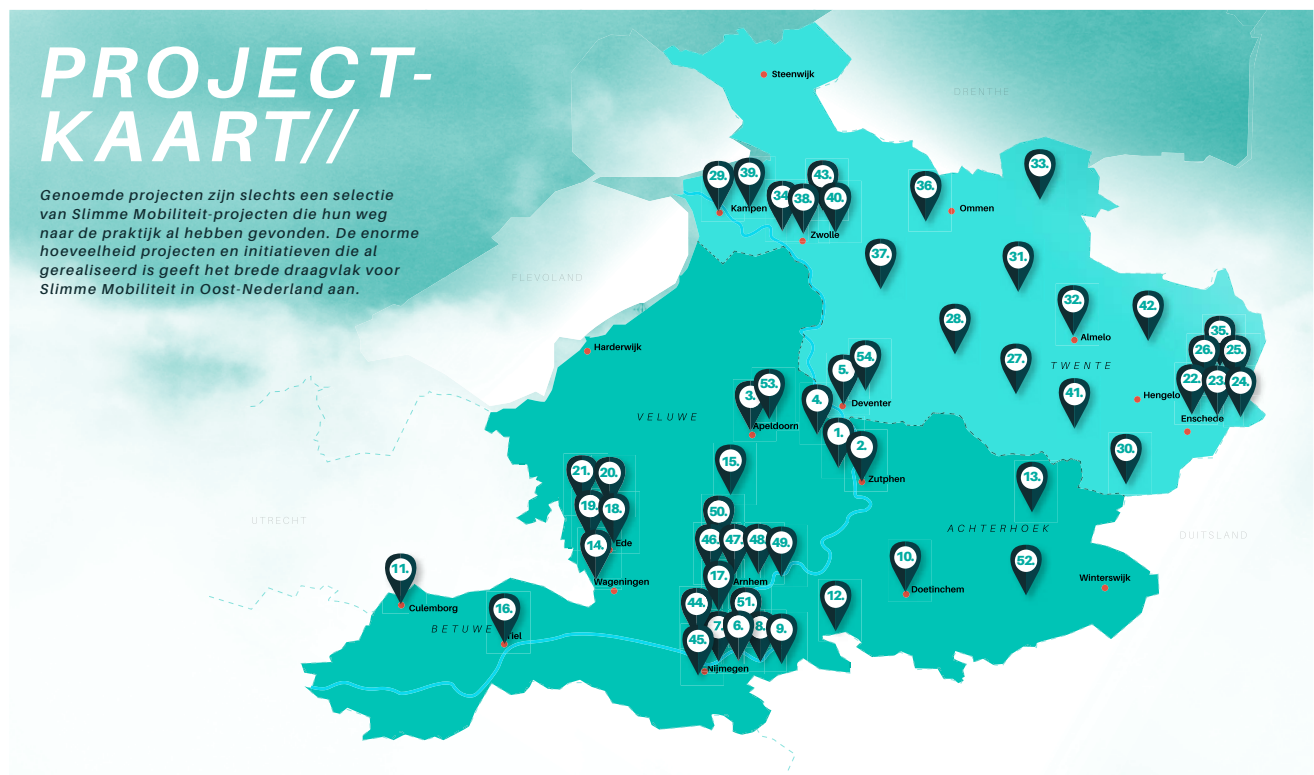
Om de kansen van Slimme Mobiliteit optimaal te kunnen benutten en de effecten ervan nog beter te kunnen inschatten is extra actie nodig. In de op 4 april 2017 Gedeputeerde Staten vastgestelde Koersnotitie Slimme Mobiliteit in Gelderland staat wat we als provincie nu al doen op dit gebied en op welke thema's we komende jaren extra op willen inzetten. In deze werkagenda leest u wat we op de korte termijn gaan doen.

Wat verstaan wij onder Slimme Mobiliteit

Iedereen heeft zijn eigen beeld bij Slimme Mobiliteit. De een denkt aan zelfrijdende auto's op mieren-zuur, anderen denken eerder aan termen zoals transitie, veranderende rollen en slim organiseren. En een derde denkt aan gedragsbeïnvloeding zoals meer tijd en plaats onafhankelijk werken.

Een eenduidig beeld is er niet. Het vertrekpunt voor de Gelderse werkagenda is dat we het gebruik van techniek, data en diensten en gedragsbeïnvloeding met als doel bestaande infrastructuur beter te benutten centraal stellen. Het biedt mogelijkheden om de drukste pieken in het verkeersaanbod af te vlakken. Wij zien de inzet van Slimme Mobiliteit niet als een doel op zich. Het biedt gereedschappen, die bijdragen aan onze opgave: een prettig veilig en gezond leefklimaat in Gelderland.

Slimme Mobiliteit is niet nieuw en er gebeurt al veel (zie afbeelding vanuit de [Actie-agenda slimme mobiliteit in Oost-Nederland](#)). Maar wat we doen is vaak te versnipperd of te beperkt van schaal. Met deze agenda willen we daarom massa maken en succesvolle projecten uitrollen en de opgedane ervaringen borgen.

De acties in deze agenda:

- zijn gericht op de aspecten van Slimme Mobiliteit (techniek, data en diensten, kennis en gedragsbeïnvloeding);
- komen in de bestaande programma's nog onvoldoende aan bod;
- integreren van beleidsdoelstellingen vanuit verschillende programma's;
- en zijn gericht op het versterken van het netwerk en kennisoverdracht.

Omdat de ontwikkelingen snel gaan en de wereld om ons heen voortdurend in beweging is leggen we ons nog niet nu al vast voor komende vier jaar. We beschrijven nu de acties voor 2018 en 2019. Daarna stellen we de werkagenda bij als dat nodig is op basis van eventuele nieuwe inzichten. Voor de eerste acties in 2018 is vanuit de Begroting €2.000.000,- gereserveerd. Deze middelen willen we graag bij de voorjaarsnota beschikbaar laten stellen op basis van deze agenda. Daarnaast is er vanuit het Bestedingsplan Verkeer en Vervoer 2018 bijna €5.000.000 beschikbaar, grotendeels voor de regio Arnhem-Nijmegen vanuit het MUM, en vanuit provinciale reserves.

Samen

We zijn als provincie binnen het thema Slimme Mobiliteit een volwaardig partner op het gebied samenwerking en kennisontwikkeling. Vanuit onze wettelijke taken als wegbeheerder en concessieverlener treden we op als regisseur. Vanuit onze rol van gebiedsregisseur en netwerk-partner zijn we een spin in het web. We kijken over bestuursgrenzen heen, en benaderen de opgave vanuit een netwerkgedachte. Daarom werken we binnen deze agenda samen met andere overheden en kennisinstellingen (bijvoorbeeld vanuit de samenwerking GO Voort, slimme mobiliteit in Oost-Nederland), maar ook met marktpartijen en grote bedrijven en instellingen waarbij veel mensen reizen. Dit sluit naadloos aan bij de omgevingsvisie. Onze rol is afhankelijk van het speelveld, van wat nodig is, en kan per actie verschillen.

Aan de slag

In de Koersnotitie staat onze ambitie ten aanzien van Slimme Mobiliteit, beschreven vanuit onze verschillende rollen (concessieverlener, gebiedsregisseur, wegbeheer en netwerkpartner). In deze werkagenda kiezen we voor een thematische indeling op basis de definitie: 'Slimme Mobiliteit is het gebruik van techniek, data, diensten, kennis en mogelijkheden voor gedragsbeïnvloeding, met als doel bestaande infrastructuur beter te benutten'. Zo ontstaat er een krachtige set aan acties die, positief bijdragen aan een prettig, veilig en gezond leefklimaat en vestigingsklimaat in Gelderland.

Techniek

Steeds meer weggebruikers krijgen via hun navigatiesysteem of geïntegreerd in het dashboard van auto of fiets naast navigatie ook rijtaakondersteuning. Denk daarbij bijvoorbeeld aan realtime, individuele snelheids- en rijstrookadviezen en waarschuwingen voor gevaarlijke situaties zoals een naderende ambulance of plotseling remmend verkeer. Deze diensten zorgen ervoor dat weggebruikers "verder kunnen kijken dan hun voorruit" en beter kunnen anticiperen op de situatie onderweg. Denk hierbij bij 'weggebruiker' niet alleen aan de automobilist: maar ook aan diensten voor fietsers, de logistieke sector, Openbaar Vervoer en nood- en hulpdienstvoertuigen. De wegbeheerder bepaalt wie langer groen moet krijgen, of juist rood omdat een ambulance in aantocht is. Samenwerking tussen overheden en bedrijven is nodig zodat diensten effectief en veilig worden uitgevoerd.

Actie 1: Connected; gebruikers en systemen verbinden

Over snelheid, rijgedrag en locatie zijn al zeer veel data beschikbaar. Doordat verkeerslichten, gebruikers en voertuigen steeds meer 'connected' zijn, kunnen deze gegevens worden gedeeld. In het Partnership Talking Traffic werken publieke en private partijen samen aan het ontsluiten van kennis en data, om deze vervolgens real-time beschikbaar te stellen aan individuele weggebruikers. Hierdoor reist de weggebruiker comfortabeler naar zijn of haar bestemming. In Beter Benutten Vervolg is in Gelderland in de Regio's Arnhem Nijmegen en Stedendriehoek gestart met implementatie. Effect en resultaatmetingen van de eerste implementatie wordt uitgevoerd. Op basis hiervan worden uitgangspunten en kaders voor Gelderland geformuleerd. Deze uitgangspunten moeten handvatten geven aan wegbeheerders om investeringsbeslissingen in connected systemen te nemen.

Actie 2: Slimme wegen

Met collega-wegbeheerders vanuit de gemeenten Nijmegen, Zwolle en Oude IJsselstreek (namens de Achterhoek), Rijkswaterstaat en Overijssel willen we binnen de samenwerking GO Voort met onderzoeken hoe we meer uit de bestaande infrastructuur kunnen halen. Enerzijds door slimmer te organiseren, anderzijds door het toepassen van slimme innovaties die comfort, doorstroming en verkeersveiligheid verhogen. We gaan concreet aan de slag met de N18 (Varsseveld - Groenlo), de N737 (Deurningen-Enschede) en de S100 (Lent - Nijmegen). Dit doen we door met elkaar én de markt uit te diepen hoe we marktpartijen maar ook de omgeving nog meer dan nu en binnen bestaande aanbestedingsregels kunnen betrekken bij de ontwikkeling van slimme wegen. Binnen dit project is de definitie van een slimme weg een weg die past bij de behoefte van de omgeving.

Diensten & Data

De technologische innovatie van informatie- en communicatietechnologie neemt nog iedere dag toe, evenals de verregaande digitalisering van onze maatschappij. Het geeft niet alleen de overheid, maar ook de reiziger de beschikking over andere en meer informatie, technologie en diensten. Data maakt mogelijk om bestaande infrastructuur beter te benutten en besparingen te realiseren op assets in relatie tot verkeersmanagement. Het maakt ons mogelijk om reis- en rijtaakondersteuning voor eindgebruikers te realiseren. Daarom moeten we zorgen voor de inwinning en ontsluiting van data van onszelf en derden.

Actie 3: Ontwikkelen van provinciale Datastrategie

We gaan met collega wegbeheerders onderzoeken of, hoe en welke data (buiten de data top 8) als “open” data beschikbaar kan worden gesteld. De datastrategie levert kaders voor Provincie Gelderland en wegbeheerders ten aanzien van de beschikbaarheid van (open) data. Binnen ons beheergebied borgen wij het meenemen van- en afstemmen met onze collega wegbeheerders.

Actie 4: Data top 8 verankeren

Vanuit onze rol van als wegbeheerder willen wij hoe dan ook een belangrijke positie in blijven nemen in de ontwikkeling van ‘connected’ naar zelfrijdend. Daarom willen zorgen wij ervoor dat we onze data op orde en beschikbaar hebben volgens de afspraken die zijn gemaakt binnen Datatop 8. Concreet betekent dit zorgen dat de data-items beschikbaar zijn voor marktpartijen, zodat zij deze kunnen gebruiken binnen hun diensten. Om deze diensten landelijk dekkend te maken zullen ook de wegbeheerders buiten de Beter benutten regio’s deze data moeten gaan ontsluiten. Als provincie willen wij hen hierbij ondersteunen. Daarnaast willen we voorkomen dat toepassingen het algemeen belang schaden, bijvoorbeeld in de vorm van onwenselijke en tegenstrijdige routeadviezen en omleidingsroutes door actief deel te nemen aan de landelijke tafels over dit thema.

Actie 5: Ontwikkelen Mobility as a Service-strategie

Mobiliteit als dienst (MaaS) is een opkomend fenomeen. Eén (digitaal)platform waarmee je een multimodale reis van deur tot deur kunt plannen, boeken en betalen, met als doel de reiziger te faciliteren. Deze faciliteit biedt kansen voor gebieden waar het openbaar vervoer niet meer rendabel is en wordt ingezet als alternatieve vervoerswijze voor werknemers in een werkgeversaanpak. Vanuit deze werkagenda gaan we een MaaS-strategie ontwikkelen met als doel te bepalen welke rol we binnen deze ontwikkeling willen en kunnen vervullen. Deze strategie biedt input voor onze keuzes binnen de ontwikkelingen rondom de nieuwe concessies. Een aandachtspunt hierbij is

duurzaamheid vanuit de gedachte dat we alternatief vervoer alleen willen stimuleren als het duurzaam is.

Actie 6: Open Trip Model op onze wegen

We geven een impuls aan het uitrollen van het Open Trip Model op onze Gelderse wegen en in het stedelijk netwerk. Dit model maakt het mogelijk om gegevens tussen wegbeheerders, verladers en vervoerders uit te wisselen. Hierdoor worden ritten efficiënter en rijden er minder lege vrachtwagens rond. We willen gemeenten verladers en vervoerders ondersteunen bij het beschikbaar stellen van data. Zoals bijvoorbeeld gepland wegonderhoud en venstertijden. Vanuit de samenwerking binnen GO Voort delen we onze opgedane kennis.

Actie 7: Stimuleren methodiek voor efficiëntere stedelijke distributie

Vanuit het programma Goederenvervoer en Logistiek hebben we overzicht in de ontwikkelingen op het gebied van slimme logistiek en spelen we als provincie een verbindende rol. We delen onze kennis en expertise met gemeenten en leggen verbindingen. In samenwerking met de HAN en de gemeente Nijmegen zijn we een methodiek aan het ontwikkelen die bijdraagt aan een efficiëntere stedelijke distributie. Deze beproefde aanpak willen we de komende jaren graag verder aanjagen en uitrollen bij binnen de drie stedelijke netwerken waarbij deze problematiek speelt.

Actie 8: Ervaring opdoen met de (on)mogelijkheden van Herkomst-Bestemmingsonderzoeken

Met de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld Floating Car Data (FCD) en GSM data is kunnen er zogenaamde Herkomst-Bestemmingsanalyses worden uitgevoerd. Deze analyses geven meer grip op verkeersstromen en geven inzicht op wie wanneer welke routes kiest, en of er potentiële doelgroep is voor alternatieve vervoerswijzen is. In het kader van de MIRT verkenning rondom knooppunt Deil is hier al ervaring mee opgedaan en ook in het kader van de ontwikkelingen op andere rijkswegen (A28, A12, A15). Ook op onze eigen wegen kan deze manier analyseren toegevoegde waarde bieden. Om deze toegevoegde waarde voor ons eigen werk inzichtelijk te maken willen we voor een aantal nog nader te bepalen trajecten een dergelijke analyse uitvoeren.

Gedragbeïnvloeding

Slimme Mobiliteit gaat ook over ander bewust rij- en reisgedrag. Reizen op een ander moment, niet reizen en thuiswerken, of met een ander vervoermiddel heeft impact op drukte op weg en in het OV. We streven naar bewust reisgedrag bij iedere Gelderlander. We willen bereiken dat mensen niet meer vanuit gewoontegedrag hun reis maken maar bij elke reis een bewuste overweging maken. Werkgevers zijn daarbij een belangrijke schakel. Zij kunnen werknemers bijvoorbeeld stimuleren om bewuster te reizen door middel van werkkostenregelingen of het mogelijk maken tijd en plaats onafhankelijk te werken.

Actie 9: werkgeversaanpak Arnhem-Nijmegen

In de regio Arnhem Nijmegen faciliteren we het in standhouden van het netwerk en de inzet van een mobiliteitsmakelaar die initiatieven aanjaagt zoals binnen het bestaande partnerschap van Beter Benutten

Actie 10: Werkgeversaanpak Stedendriehoek

Ook in de regio Stedendriehoek dragen wij vanuit de provincie bij aan de werkgeversaanpak die daar voortkomt vanuit Beter Benutten. We faciliteren het in standhouden van het netwerk en de inzet van een mobiliteitsmakelaar die initiatieven aanjaagt

Actie 11: Werkgeversaanpak Food Valley

In de regio Food-Valley is vanuit het programma Beter Benutten nog geen werkgeversaanpak. Omdat ook dit een stedelijke regio is, willen we hier een werkgeversaanpak faciliteren. We willen dit samen doen met de betrokken gemeenten en grote bedrijven en sluiten waar mogelijk aan bij bestaande initiatieven.

Actie 12: Werkgeversaanpak buiten de drie stedelijke regio's

Ook grote werkgevers en instellingen buiten de stedelijke regio's spelen een belangrijke rol in het stimuleren van bewust reisgedrag. We zorgen ook in deze gebieden voor een mobiliteitsmakelaar die verbindingen legt met de andere werkgeversaanpakken, met als doel optimaal gebruik te maken van kennis en ervaring.

Actie 13: Fietsstimulering door Gelderse marketing en communicatie

De modaliteit fiets is in het stedelijk netwerk een volwaardig alternatief voor de auto of Openbaar Vervoer. Met een gerichte en intensieve marketing en communicatie aanpak stimuleren we het fietsgebruik in de stedelijke netwerken, met de daarbij bijzondere aandacht voor de snelfietsroutes. Fietsen draagt direct bij aan de reductie van CO₂ en fijnstof.

Actie 14: Verkeersveiligheid en Smartfuncties

Verkeersveiligheid is een blijvend thema voor ons als provincie. Afleiding is hierbij een steeds belangrijker thema. De boodschap lijkt soms ambigue: Enerzijds stimuleren we het gebruik van smartfuncties in het verkeer die de rijtaak ondersteunen zoals navigatie of apps die zorgen voor eerder groen voor fietsers. Anderzijds voeren we vanuit het ROV Oost-Nederland campagnes met de boodschap: laat je niet afleiden. We willen met deze werkgevers handvatten bieden om het verschil tussen deze twee boodschappen helder te maken naar werknemers. Daarom laten we als provincie vanuit het programma van het ROV Oost-Nederland een stageonderzoek uitvoeren, gericht op (safety-culture)beleid. Het uiteindelijke doel is te komen tot concrete handvatten voor werknemers om de boodschap: maak verantwoord gebruik van de smartfuncties en voorkom afleiding verder uit te dragen. Op basis van de resultaten wordt er vanuit het werkplan van het ROV Oost-Nederland invulling gegeven aan concrete vervolgacties die kunnen plaatsvinden bij partners in Oost-Nederland.

Actie 15: Flankerend maatregelenpakket bij wegwerkzaamheden

Met het ontwikkelen van een flankerend maatregelen pakket bij wegwerkzaamheden willen we reiziger gebruik laten maken van alternatieve vervoersdiensten of verleiden om gebruik te maken van snelfietspaden. We maken hiervoor gebruik van de bestaande projecten en maatregelen en van bestaand aanbod. Zo ontstaat een brede minder hinder aanpak, gestoeld op de laatste technische mogelijkheden zoals zijn voortgekomen uit Talking Traffic en de opgebouwde netwerken zoals vanuit de werkgeversaanpak.

Netwerk

Als gebiedsregisseur hebben wij een verbindende rol tussen gemeenten, regio's, kennisinstellingen en het bedrijfsleven en over bedrijfstakken heen. Wij willen vanuit deze rol kennis op het gebied van slimme mobiliteit delen en verder brengen door onze eigen kennis te delen en te voorzien in uitwisseling onderling. De overheid is in steeds meer gevallen niet meer de spelleider, maar een van de spelers in het team, dat gezamenlijk de kansen pakt en/of de problemen aanpakt. In het verlengde van de Gelderse Omgevingsvisie en naar analogie van onze bestaande samenwerkingspraktijk in Beter Benutten, willen we nog meer gaan werken als netwerkpartner.

Actie 16: Kennisdelen

Om daadwerkelijk van "elkaar leren" te organiseren we pakken we als provincie Gelderland samen met de provincie Overijssel de actie op om een platform Slimme Mobiliteit in Oost Nederland op te richten. Samen organiseren we in 2018 minimaal acht inhoudelijke netwerkbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn gericht op het delen van kennis en ervaringen. Op deze manier zoeken we het komende jaar de verbinding rondom de thema's en projecten binnen Oost-Nederland. Ook in landelijke netwerken draaien wij actief mee. We halen kennis die we weer verspreiden in ons netwerk en brengen kennis in. Onze concrete ervaringen op het gebied van zelfrijdend vervoer (WE-pods), MaaS Heijendaal en de Flexnetpilots brengen we actief in vanuit onze koploperspositie.

Actie 17: Monitoring & Evaluatie

We willen deze agenda ook gebruiken om meer inzicht te krijgen op het effect van slimme mobiliteitsoplossingen ten aanzien van verschillende beleidsdoelstellingen. We monitoren niet alleen de bereikbaarheidseffecten maar leggen ook verbanden met CO₂-reductie, luchtkwaliteit, leefbaarheid en energietransitie. Op deze manier verbinden we verschillende programma's met elkaar. Een bestaand voorbeeld is een dashboard waarbij luchtkwaliteit en verkeersmetingen gekoppeld worden. Door verschillende databronnen te koppelen ontstaat een compleet beeld van de situatie in Gelderland vanaf 2015 tot heden. Hierdoor kunnen we heel gericht zien waar maatregelen het beste gecombineerde effect kunnen hebben.

Provincie Gelderland

Markt 11

6811 CG Arnhem

Postbus 9090

6800 CX Arnhem

026 359 99 99

provincieloket@gelderland.nl

www.gelderland.nl